

Yankı Dergisine cevaplar

24 Nisan 2006

Güneydoğu'daki olaylar yeni değil. 1806'dan beri, ama kesinlikle 1925'ten beri yaşananların son parçası. Bunun adı, "Kürt Sorunu"dur. İsteyen başka isimler verir ve kendini aldatmaya mükemmelen devam eder, kendi bileceği iştir. Ama Türkiye'yi perişan ettiğini bilerek yapsın.

Üstelik, sadece Güneydoğu'da mı? Doğu'da yok mu? Bu böyle giderse İstanbul'da veya İzmir'de bombaların patlaması çok yüksek olasılık değil mi?

Olayın temel ve genel sebebi, çok basit olarak, şu:

Bu bölge çeşitli nedenler yüzünden (coğrafyanın zorluğu, devletin bilinçli tecridi, vs.) hiçbir zaman "Ulusal Ekonomik Pazar"a dahil edil(e)medi (UEP, İstanbul'da üretilen buzdolabının Hakkari'de, orada üretilen otlu peynirin İstanbul'da aynı fiyatla ve her an satılıp alınabilmesidir).

Bir "millet", ortaklık duyguları oluşturacak bu "pazar" tarafından inşa edilir. Bu pazar olmadan inşa edilemez. Nitekim de edilemedi; sonuç ortada. Bir Türklük bilinci var, bir de Kürtlük bilinci var. Ve bu artık değişmez. Çünkü kural şudur: Ulusal ekonomik pazar önce kurulursa, sayıca azınlık olanın bilinci asimile edilebilir. Bu bilinç pazar'dan önce ortaya çıkarsa, engellenemez. Bu UEP Türkiye'de 1980'lerden sonra kuruldu. Kürtlük bilinci daha 1918-19'da mevcuttu (*Jin* dergisi).

Özel sebebi, ikili:

- a) Kürtlerin kültürü engelleniyor. Türkiye Cumhuriyeti 1920'lerde demir attı. Sanki asimilasyonu artık gerçekleştirebilirmiş gibi hareket etmeye devam ediyor. Daha geçen hafta Kürd-Der, Kürtçe kitaplardan oluşmuş bir kütüphanesi olduğu için kapatıldı! Sağlam azı dişi çeker gibi, TV'lerde Kürtçe yayın izninin verilmesi 2,5 yıl aldı! Tabii ki bütün bunlar Kürt milliyetçiliğini ve Kürtlük bilincini inanılmaz biçimde kuvvetlendiriyor. Hele de, K.İrak'ta bir Kürdistan kurulduğu ve Türkiye Kürtlerini çok heyecanlandırdığı bir ortamda. Türkiye, her zamanki gibi, kendi ayağına ateş etme ustalığını kimselere bırakmıyor...
- b) Kürtler işsiz. Bölge, 1990'ların başındaki anarşi ortamından sonra kendini toparlayamadı. Diyarbakır gibi büyük kentler sardalye istifi yaşıyor. Ne yapıp yapıp, kaç patlarsa patlasın, buralarda iş yaratmak lazım.

Ama, kalkıp da bazılarının yaptığı gibi, Kürt Sorununu bir "terör sorunu" olarak görürseniz (kendini pışpışlayıp aldatmanın sonu yoktur), bu ekonomik iyileştirmeyi yapınca ve ordu PKK'yı askerî olarak dümdüz edince bu sorunun bitivereceğini sanırsınız. PKK 1990'ların sonunda askerî ve kesin olarak yenildi. 99'da da lideri yakalandı. Ne oldu? Sonuç? Neredeyiz? 1925'te ve 1930'da da kesin olarak yenilmemiş miydi bu insanlar?

Diğer yandan, bu iki şeyi eşzamanlı (aynı anda) yapmak zorundasınız. Yani hem Kürtlerin kimliğine ve kültürüne saygı, hem de bölgeyi kalkındırma. Bunlardan bir tanesini yapar öbürünü ihmal ederseniz, Kürt milliyetçiliği tavana vurur. Çünkü bölge gelişirse, bir burjuva ideolojisi olan milliyetçilik de gelişir; yalnızca kültür gelişirse milliyetçilik yine gelişecek ortamdadır. Beraber yapmak şarttır.

Bu işin üniter devletle de hiçbir ilgisi yoktur. Üniter devlet yapısını bozmadan her şey yapılabilir; İspanya federal mi ki?.

Ama, dikkat edilecek şey şudur: Kürtlere haklar verirken, yalnızca onlara vermemek. İsteyen herkese vermek, yani yasakları kaldırmak. Biz Kürtler için uğraşmıyoruz. Biz bütün Türkiyeliler için uğraşıyoruz. Her isteyen istediği dili konuşur, yazar, yayınlar. Bunun için üniter devletin federal devlet olması mı lazım? Demokratik devlet olması yeter.

Zaten bu, Türkiye devletinin kurucu antlaşması Lozan'ın 39/4 maddesinde yazıyor: *"Her TC vatandaşı açık toplantılarda, ticaretle, her türlü basın-yayın organında istediği bir dili kullanır ve buna karşı hiçbir kısıtlama getirilemez"* diyor. Türkiye Lozan'ı ihlal etmeyi bıraksın, çok şey kazanacaktır.

Ama, 1920'lerde kalmayı seçenler daha Lozan'ı okumamışlardır, o da ayrı mesele tabii. Türkiye'yi kuranların direkt torunları Türkiye'nin devam etmesini engelliyorlar. Artık uyansınlar.